

De Bewegvriendelijke Omgeving Scan (BVO Scan)

Hoe beweegvriendelijk is uw buurt of wijk?

Inhoudsopgave

1 Gebruik van de BVO Scan	2
1.1 Wat is het?	2
1.2 Voor wie is de BVO Scan bedoeld?	2
1.3 Hoe is de BVO Scan opgebouwd?	2
1.4 Achtergrondinformatie: www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen	3
1.5 Hoe is de BVO Scan te gebruiken?	3
1.6 Instructie	3
2 De BVO Scan	4
2.1 Visie, beleid en samenwerking	4
2.2 Functioneel bewegen	5
2.3 Recreatief en sportief bewegen	6
3 Interpretatie en analyse van de BVO score	7
3.1 Bereken de BVO score!	7
3.2 Analyse van de BVO resultaten	7
3.3 Van BVO score naar BVO verbeterpunten	8
3.4 Terugkoppeling resultaten	8

1 Gebruik van de BVO Scan

1.1 Wat is het?

De Beweegvriendelijk Omgeving Scan (BVO Scan) is bedoeld om op een snelle en simpele manier inzicht te krijgen in de beweegvriendelijkheid van een buurt of wijk. Maar ook om het onderwerp 'ruimte voor bewegen' op de agenda te zetten en hierover in discussie te gaan.

Het instrument geeft antwoord op de vraag of burgers in hun directe leefomgeving voldoende worden uitgedaagd en gefaciliteerd om te sporten en te bewegen. En het geeft inzicht op welke vlakken verbetering mogelijk of nodig is.

Daarbij gaat het niet alleen om de beschikbaarheid van bijvoorbeeld voldoende en goede sportvoorzieningen, playgrounds en schoolpleinen, maar ook om de bereikbaarheid van bijvoorbeeld werk, school en winkels per fiets en te voet. De BVO Scan heeft, anders gezegd, oog voor zowel sportief en recreatief bewegen als het dagelijkse functionele bewegen.

De voordelen van een beweegvriendelijke omgeving worden breed onderkend. Professionals in alle beleidsterreinen vinden dat een beweegvriendelijke omgeving bijdraagt aan meer gezondheid, leefbaarheid en sociale samenhang in de buurt. Bezoek de website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen voor meer informatie over de beweegvriendelijke omgeving.

1.2 Voor wie is de BVO Scan bedoeld?

De BVO Scan is bedoeld voor lokale professionals die betrokken zijn bij het bevorderen van gezond sport- en beweeggedrag en voor ruimtelijk professionals. Met deze Scan kunnen ook professionals die nog niet betrokken zijn bij gezond sport- en beweeggedrag, maar daarin wel een rol kunnen spelen, worden betrokken bij dit thema. Denk aan beleidsmedewerkers van de gemeentelijke afdelingen Ruimtelijke Ordening en Ontwikkeling, Verkeer, Sport & Recreatie, Gezondheid, Welzijn, etc.

Als informant kunnen ook wijkbewoners en partners in de wijk, die de situatie ter plekke goed kennen, worden betrokken. Hoe kijken zij aan tegen de beweegmogelijkheden die de wijk biedt? Voor deze doelgroep zijn alleen onderdeel 2 en 3 (functioneel, recreatief en sportief bewegen) van deze scan geschikt.

1.3 Hoe is de BVO Scan opgebouwd?

De BVO Scan bestaat uit 30 stellingen over onderdelen, die samen de beweegvriendelijkheid van een wijk of buurt bepalen. Een combinatie van ruimtelijke en sociale maatregelen blijkt cruciaal: er moeten voldoende goede en veilige voorzieningen en route-structuren aanwezig zijn in de wijk, maar wijkbewoners moeten ook worden gestimuleerd om er gebruik van te maken, bijvoorbeeld door het activiteiten aanbod. Daarom komen zowel fysieke als sociale aspecten aan bod in de BVO Scan.

Wat voldoende en goed is kan per wijk verschillen. Het hangt af van de opzet van de wijk en ook van wensen en behoeften van bewoners. Zo vraagt een wijk met veel jeugd om andere sociaal-ruimtelijke voorzieningen dan een wijk met veel ouderen. Om die reden werkt de BVO Scan niet met vastgestelde normen. Belangrijker is om in discussie met elkaar te bepalen wat goed gaat en wat beter kan. Ervaring, beleving en beoordeling van betrokkenen staan in de BVO Scan centraal. Daarnaast is het belangrijk om de behoeften en wensen van bewoners te kennen.

1.4 Achtergrondinformatie: www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen

Op de website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen vindt u informatie en kennis over de beweegvriendelijke omgeving. Wat is een beweegvriendelijke omgeving, hoe kom je tot een beweegvriendelijke omgeving? Ook staan er goede en inspirerende voorbeelden op deze website. Rapporten en links naar andere websites zorgen voor nog meer achtergrondinformatie.

1.5 Hoe de BVO Scan gebruiken?

De BVO Scan is op verschillende manieren te gebruiken. De keus is aan u, wat wilt u ermee bereiken? In de meest simpele vorm gebruikt een beleidsmaker de Scan als checklist om voor zichzelf te bepalen op welke vlakken de sport- en beweegomgeving verbeterd kan worden. Daarmee kan de uitkomst bijvoorbeeld input geven voor een beleidsnota, wijkontwikkelingsplan of buurtactieplan.

De BVO Scan leent zich echter ook goed als instrument om het gesprek aan te gaan over 'ruimte voor bewegen' met andere betrokkenen. In discussie met collega's (van dezelfde afdeling, maar juist ook van andere afdelingen), wijkorganisaties, wijkbewoners en/of raadscommissie ontstaat vaak een breder perspectief en meer genuanceerd beeld. Ieder heeft immers zo zijn eigen ideeën over de beweegvriendelijkheid van een wijk. Op die manier wordt duidelijk over welke onderdelen men het eens is, en waarover verschillend wordt gedacht. En welke aspecten volgens iedereen verbetering behoeven. Door de BVO Scan breder in te zetten, komt het thema 'ruimte voor bewegen' breder onder de aandacht.

1.6 Instructie

- 1 Kies voor een afgebakend gebied, bijvoorbeeld een wijk of een buurt. Het ligt voor de hand een gebied te nemen, dat in ontwikkeling is of waarvan bekend is dat bewoners weinig bewegen. Met de BVO Scan aan kan worden nagegaan of en zo ja, welke omgevingsfactoren aangepakt kunnen worden.
- 2 Bepaal het doel van de scan: gaat het om een snelle inventarisatie, een diepgaande analyse, of wilt u het thema 'ruimte voor bewegen' agenderen. Het doel is richting gevend voor het verwerken van de uitkomsten.
- 3 Bepaal welke mensen en partijen u de BVO Scan laat invullen. (zie ook 1.2 en 1.5)
- 4 Kies een gebruiksvariant. Afhankelijk van het aantal deelnemers

zijn er grofweg drie opties:

- A. Bij 1 deelnemer: vul de scan in en interpreteer de resultaten.
 - B. Bij minder dan circa tien deelnemers vult ieder de scan eerst individueel in, om de totaalscore en scores per stelling daarna met elkaar te vergelijken en te bediscussieren. Het is ook mogelijk om een gemiddelde score te berekenen van alle deelnemers gezamenlijk. Gebruik hiervoor het excel rekenblad BVO Scan scoremodel, te vinden op de website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen onder het kopje 'instrumenten'
 - C. Bij meer dan tien deelnemers kan de scan eerst door groepjes worden ingevuld (vertegenwoordigers van verschillende geledingen), waarna een plenaire terugkoppeling en discussie plaatsvindt. Het is ook mogelijk om een gemiddelde score te berekenen van alle deelnemers gezamenlijk. Gebruik hiervoor het excel rekenblad BVO Scan scoremodel, te vinden op de website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen onder het kopje 'instrumenten'
- 5 Plan een bijeenkomst, nodig betrokkenen hiervoor uit en zorg voor een goede locatie en discussieleider. Richtlijn voor de duur van de bijeenkomst is 2 uur. Dan is er genoeg tijd voor een inleiding, instructie, discussie en prioritering van verbeterpunten. Overweeg om, voorafgaand aan de bijeenkomst, een gezamenlijke wijkshow te houden en/of foto's van sterke en zwakke ruimtelijke wijkenmerken te nemen. Op die manier ontstaat een gedeeld (visueel) beeld, waarop tijdens de discussiebijeenkomst kan worden teruggegrepen.
 - 6 Vul de scan in. Kruis per stelling het antwoord van uw keuze aan (of de gezamenlijke keuze van de groep) en bereken de subtotalen en algehele BVO Score: zie 3.1.
 - 7 Analyseer en bediscussieer de resultaten met de gehele groep (zie 3.2) en bepaal met elkaar de belangrijkste verbeterpunten (zie 3.3). Dit kan bijvoorbeeld in een bijeenkomst (zie punt 5).
 - 8 Wees duidelijk over het doel van de BVO Scan. Wat wordt er met de resultaten gedaan en wat mogen betrokkenen verwachten? Wees extra zorgvuldig bij het betrekken van burgers, zij verwachten misschien direct actie in hun buurt na deze Scan.

1 Een wijkshow is het schouwen van een buurt of wijk. Vaak gebeurt dit in een groep van bewoners en medewerkers van de gemeente. Samen bekijken ze de openbare ruimte van een buurt of wijk en noteren ze wat minder goed is, waar problemen zijn. Je kunt een wijk ook 'schouwen' op het gebied van sport- en beweegvoorzieningen.

2 De BVO Scan

2.1 Visie, beleid en samenwerking

Visie, beleid en samenwerking

	helemaal niet waar	(grotendeels) niet waar	(grotendeels) waar	helemaal waar	onbekend
1 Er is politiek draagvlak voor de beweegvriendelijke omgeving: het onderwerp is opgenomen in het collegeprogramma.	1	2	3	4	0
2 Het thema beweegvriendelijke omgeving wordt planmatig opgepakt: er is aandacht voor in beleidsplannen, bijvoorbeeld op het gebied van speelruimte, verkeer, groen sport en/of gezondheid.	1	2	3	4	0
3 In uitvoeringsplannen en –programma's, zoals wijkontwikkelingsplannen, wordt budget en personele capaciteit gereserveerd voor versterking van de beweegvriendelijke omgeving.	1	2	3	4	0
4 In het beleid en de plannen, gericht op het bevorderen van een beweegvriendelijke omgeving, is een koppeling gemaakt tussen fysieke (hardware: voldoende goede voorzieningen) en sociale maatregelen (software: stimuleren van gebruik).	1	2	3	4	0
5 In het beleid en de plannen voor een beweegvriendelijke omgeving wordt rekening gehouden met de wensen, behoeften en mogelijkheden van verschillende doelgroepen, zoals jong en oud, autochtoon en allochtoon.	1	2	3	4	0
6 De gemeente voert een duidelijke regie ten aanzien van inhoud en richting van beleid rond beweegvriendelijke omgeving.	1	2	3	4	0
7 Er wordt afgestemd en samengewerkt met andere relevante gemeentelijke diensten, beleidsterreinen of sectoren, zoals welzijn, ruimtelijke ordening, sport/gezondheid.	1	2	3	4	0
8 Belangrijke wijkorganisaties, zoals woningcorporaties, projectontwikkelaars, scholen en winkeliersverenigingen, worden actief betrokken bij de planontwikkeling rond het bevorderen van de beweegvriendelijkheid van hun wijk.	1	2	3	4	0
9 Bewoners worden actief betrokken bij het ontwikkelen van plannen voor het bevorderen van de beweegvriendelijkheid van hun wijk.	1	2	3	4	0
10 Sociaal-ruimtelijke kenmerken van de wijk(en), die het functioneel en/of recreatief/sportief bewegen van bewoners bevorderen dan wel belemmeren, zijn in beeld.	1	2	3	4	0

1A Totaalscore Visie, beleid en samenwerking

1B Aantal vragen beantwoord met onbekend (cijfer 0)

1C Aantal vragen beantwoord met cijfers 1 t/m 4

1D Gemiddelde score Visie, beleid en samenwerking (reken uit: deel 1A door 1C)

2.2 Functioneel bewegen

Functioneel bewegen

	helemaal niet waar	(grooten)deels niet waar	(grooten)deels waar	helemaal waar	onbekend
11 In de plannen voor deze wijk(en) is er oog voor het feit dat mensen zich per fiets en te voet moeten kunnen verplaatsen (dagelijks functioneel bewegen).	1	2	3	4	0
12 De belangrijkste voorzieningen in de wijk (school, winkels, bibliotheek, sportpark e.d.) liggen op loop- dan wel fietsafstand en zijn goed en veilig te voet of per fiets bereikbaar.	1	2	3	4	0
13 Dit (12) geldt voor verschillende groepen wijkbewoners: van jong tot oud, en van autochtoon tot allochtoon.	1	2	3	4	0
14 De wandel- en fietspaden liggen er netjes bij en worden goed onderhouden.	1	2	3	4	0
15 Er zijn in de wijk verkeersmaatregelen (drempels, 30 km zones, rotondes, etc.) genomen om de veiligheid van lopers en fietsers te bevorderen.	1	2	3	4	0
16 Er zijn voldoende fietsparkeermogelijkheden bij school, winkels, bibliotheek, sportparken en andere openbare voorzieningen.	1	2	3	4	0
17 Wijkbewoners worden – door middel van voorlichting en activiteiten – gestimuleerd om zich zoveel mogelijk per fiets en te voet te verplaatsen (en de auto te laten staan).	1	2	3	4	0
18 Gebruik van openbaar vervoer wordt gestimuleerd en autogebruik wordt ontmoedigd, bijvoorbeeld door invoering van betaald parkeren of de bereikbaarheid van voorzieningen per auto te reduceren.	1	2	3	4	0
19 Mensen verplaatsen zich in deze wijk relatief veel per fiets en te voet. Het autogebruik binnen de wijk is relatief beperkt.	1	2	3	4	0
20 Dit (19) geldt voor verschillende groepen wijkbewoners: van jong tot oud, en van autochtoon tot allochtoon. Zo gaan vrijwel alle kinderen te voet of per fiets naar school.	1	2	3	4	0

2A Totalscore Functioneel bewegen

2B Aantal vragen beantwoord met onbekend (cijfer 0)

2C Aantal vragen beantwoord met cijfers 1 t/m 4

2D Gemiddelde score Functioneel bewegen (reken uit: deel 2A door 2C)

2.3 Recreatief en sportief bewegen

Recreatief en sportief bewegen

	helemaal niet waar	(grotendeels) niet waar	(grotendeels) waar	helemaal waar	onbekend
21 In de plannen voor deze wijk(en) is er oog voor de mogelijkheden tot recreatief en sportief bewegen.	1	2	3	4	0
22 In relatie tot de bevolkingssamenstelling beschikt deze wijk over voldoende goede basissportvoorzieningen (georganiseerde sport: sportvelden, sport- en gymzalen, sportparken enz.).	1	2	3	4	0
23 In relatie tot de bevolkingssamenstelling beschikt deze wijk over voldoende, goede en veilige openbaar toegankelijke sport-, spel- en recreatieve voorzieningen, zoals playgrounds, schoolpleinen, trapveldjes, speeltuinen en skate- en hardlooproutes.	1	2	3	4	0
24 De wijk beschikt over relatief veel informele speelruimte, zoals openbaar groen, woonerven en brede stoepen, waar kinderen hun eigen spel kunnen vormgeven.	1	2	3	4	0
25 Het totale aanbod aan sport- en spelmogelijkheden in de wijk (van wel tot niet openbaar toegankelijk en van formeel tot informeel) sluit aan bij de wensen en behoeften van verschillende groepen wijkbewoners: van jong tot oud en van autochtoon tot allochtoon. Voor ieder wat wils!	1	2	3	4	0
26 De diverse sport- en spelvoorzieningen, van sportaccommodaties en playgrounds tot skateroutes en informele speelruimte, zien er netjes uit en worden goed onderhouden.	1	2	3	4	0
27 Wijkbewoners worden – door middel van voorlichting, activiteiten en routemarkeringen e.d. – gestimuleerd om gebruik te maken van genoemde sport-, spel- en recreatieve voorzieningen in de wijk.	1	2	3	4	0
28 De bewoners in deze wijk sporten en spelen relatief veel. Zo ligt de sportparticipatie boven het landelijk gemiddelde.	1	2	3	4	0
29 Dit (28) geldt voor de verschillende groepen wijkbewoners: van jong tot oud, en van autochtoon tot allochtoon.	1	2	3	4	0
30 Zowel de basissportvoorzieningen (georganiseerde sport) als de openbaar toegankelijke formele sport- en speelruimte (playgrounds, schoolpleinen e.d.) worden veel en goed gebruikt. Het zijn bovendien vooral bewoners uit de wijk zelf die er gebruik van maken.	1	2	3	4	0
3A Totaalscore Recreatief en sportief bewegen					
3B Aantal vragen beantwoord met onbekend (cijfer 0)					
3C Aantal vragen beantwoord met cijfers 1 t/m 4					
3D Gemiddelde score Recreatief en sportief bewegen (reken uit: deel 3A door 3C)					

3 Interpretatie en analyse van de BVO score

Wat u met de resultaten van de scan wilt doen is afhankelijk van het doel waarvoor u heeft gekozen. Gaat het om een snelle inventarisatie, inzicht in verbeterpunten, een diepgaande analyse, of wilt u het thema 'ruimte voor bewegen' agenderen, zoals aangegeven in de instructie (1.6). Hieronder staan een aantal stappen voor de interpretatie van de score en voor het analyseren van de resultaten.

3.1 Bereken de BVO score!

Ieder antwoord op een stelling levert 1 (helemaal niet waar) tot 4 (helemaal waar) punten op. Daarnaast is het mogelijk om op een stelling te antwoorden met 'onbekend' dat levert geen punten, maar wel een belangrijk inzicht op.

De BVO score kan uitgesplitst worden, naar een gemiddelde score per onderdeel en naar een totaal score.

Vul onderstaande tabel in:

Onderdeel	Gemiddelde score
1. Visie, beleid en samenwerking (1 t/m 10)	
2. Functioneel bewegen (11 t/m 20)	
3. Recreatief en sportief bewegen (21 t/m 30)	
Totaal score (tel de gemiddelde scores op)	
Totaal gemiddelde score (deel totaalscore door 3*)	

* heeft u niet alle onderdelen van de BVO Scan ingevuld? Deel de totaal score dan niet door 3, maar door het aantal ingevulde onderdelen.

De gemiddelde score is een maat voor de beweegvriendelijkheid van de wijk. Maar wat betekent de behaalde score? Hieronder valt af te lezen hoe de score kan worden geïnterpreteerd. Echter, hoe vaker 'onbekend' (cijfer 0) is ingevuld, hoe minder betrouwbaar en volledig de BVO score is. Over de met 'onbekend' ingevulde stellingen kan de Scan dus geen uitspraken doen, behalve signaleren dat op bepaalde onderdelen kennis of feiten ontbreken.

Hieronder is de score vertaald in een omschrijving. Uiteraard gaat het hier om omschrijvingen 'met een knipoog'. Het proces dat met de BVO Scan in gang wordt gezet en de discussie over de stellingen, is veel belangrijker: (zie 3.2.)

Totaal gemiddelde score	Omschrijving
Aantal maal 0 (onbekend) ingevuld	...
1 - 1,5	Niet beweegvriendelijk
1,5 - 2	Onvoldoende beweegvriendelijk
2 - 3	Matig beweegvriendelijk
3 - 3,5	Voldoende Beweegvriendelijk
3,5 - 4	Zeer Beweegvriendelijk

3.2 Analyse van de BVO Scan resultaten

Natuurlijk is een hoge gemiddelde BVO Scan score een mooi resultaat; het betekent dat betrokkenen tevreden en positief zijn over de beweegvriendelijkheid van de wijk. Veel belangrijker dan de score zelf, is echter wat er vervolgens met deze uitkomsten wordt gedaan. Wat valt er van de resultaten te leren?

Als de BVO Scan door meer betrokkenen is ingevuld is het mogelijk een gemiddelde, voor de wijk of buurt te berekenen met behulp van het excel blad BVO Scan score model, te vinden op de website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen onder het kopje 'instrumenten'

Analyseer en bediscussieer de scores op de subtotalen per onderdeel (visie, beleid en samenwerking – functioneel bewegen – recreatief en sportief bewegen) en op de afzonderlijke stellingen.

Grofweg kunnen de stellingen in vier categorieën worden verdeeld:

1 Stellingen waaraan 0 punten zijn toegekend

Het gaat hier om aspecten in de beweegvriendelijke omgeving waarover de betrokkenen geen uitspraak kunnen doen, omdat ze onbekend zijn. De vraag is hier hoe dat komt en welke van deze onderdelen nader onderzoek, uitleg of communicatie behoeven.

2 Stellingen waaraan (gemiddeld) 1 of 2 punten zijn toegekend

Dit zijn de potentiële verbeterpunten. Deze aspecten behoeven in ieder geval aandacht.

3 Stellingen waaraan (gemiddeld) 3 of 4 punten zijn toegekend.

Op deze punten scoort de beweegvriendelijke omgeving sterk. Goed om te weten, maar voor de discussie het minst relevant. Hoogstens kan de vraag worden gesteld hoe deze positieve zaken kunnen worden behouden.

4 Stellingen, waarop de betrokkenen zeer uiteenlopend hebben geantwoord.

Deze stellingen zijn geschikt voor discussie. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat de ene betrokkenen een wijk op bepaalde punten beweegvriendelijker beoordeeld dan de andere. Waar komen deze verschillen vandaan? En wat valt eraan te doen?

3.3 Van BVO score naar BVO verbeterpunten

Tenslotte is het belangrijk om samen te bepalen op welke onderdelen van de omgeving ook daadwerkelijk actie geboden is. Met andere woorden:

- kies in goed overleg een beperkt aantal BVO verbeterpunten,
- maak een prioritering
- discussieer kort over de te volgen aanpak per verbeterpunt.

Onderstaand schema is hiervoor te gebruiken.

BVO verbeterpunten	Prioriteit	Aanpak

Zie voor meer inspiratie de eerder genoemde website www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen

3.4 Terugkoppeling resultaten

We zijn benieuwd welke wijk of buurt u heeft gescand, met welk doel en wat de uitkomst van de scan is geweest. Wat heeft u met deze resultaten gedaan? Is het thema 'ruimte voor bewegen' bij u op de agenda gekomen, waarover ging bij u de discussie, heeft u een actieplan gemaakt met BVO verbeterpunten? Hoe gaat u dit actieplan uitvoeren?

Als u bereid bent de resultaten met het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) te delen dan horen we dat heel graag. Neem dan even contact op met adviseurs van het Programma Beweegruimte.

Maartje Kunen (maartje.kunen@nisb.nl)

Dayenne L'abeé (dayenne.labee@nisb.nl)

Colofon

De BVO Scan is een instrument van NISB, ontwikkeld door DSP-Groep in opdracht van en in samenwerking met NISB.

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen

Postbus 643, 6710 BP Ede

T (0318) 490 900

F (0318) 490 995

E info@nisb.nl

W www.nisb.nl/ruimtevoorbewegen

Vormgeving

Kr8-Vormgeving

©NISB, september 2012

Disclaimer

Het uitvoeren van de BVO Scan kan inzicht geven in de eigen lokale situatie en kan helpen bij het op de agenda zetten van het onderwerp 'Beweegvriendelijke omgeving'. Het is een instrument dat je zelf inzet en de uitkomsten kunnen daarom niet aangegrepen worden om te communiceren in termen van dat de wijk/buurt volgens NISB beweegvriendelijk is.